

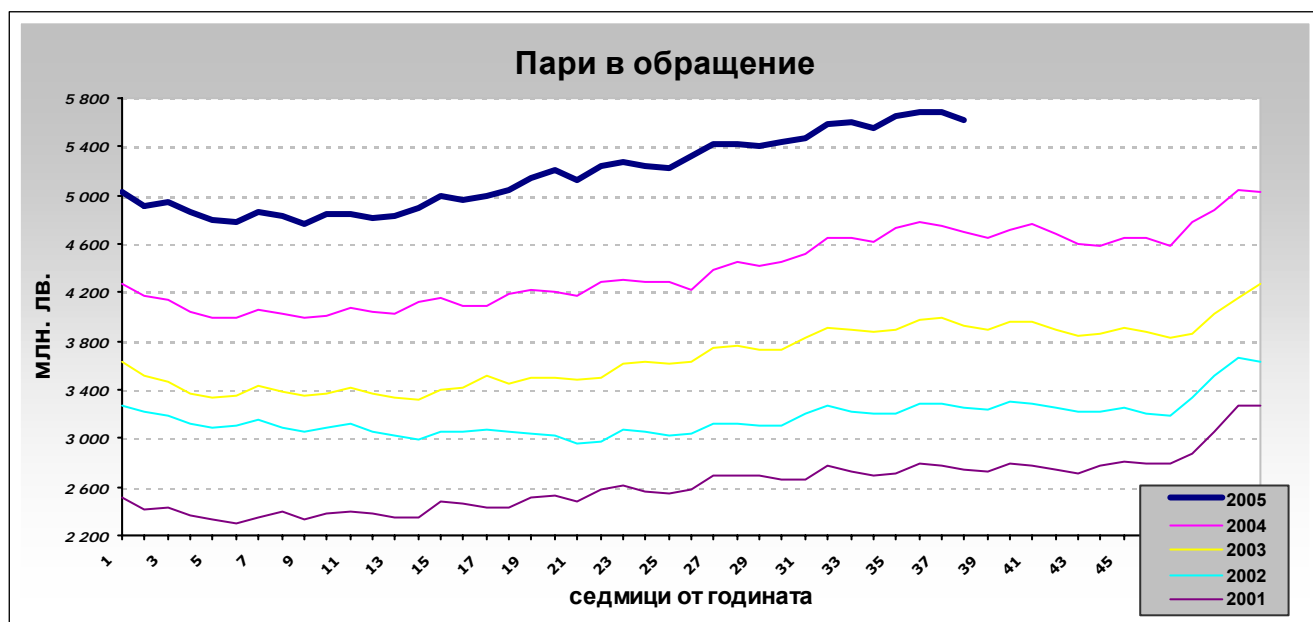

ЕМИСИОННО-КАСОВА ДЕЙНОСТ НА БНБ ЯНУАРИ – СЕПТЕМВРИ 2005 ГОДИНА

I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)

I. Динамика на парите в обращение

В края на септември 2005 г. парите в обращение в номинално изражение достигнаха 5611.5 млн. лв. Нарастването им от началото на годината е с 591.2 млн. лв. (11.78%), което е с 1.70 процентни пункта по-високо в сравнение със същия период на 2004 година.

За периода септември 2004 г. – септември 2005 г. нарастването на парите в обращение е в размер на 917.5 млн. лв., което, изразено в процент, възлиза на 19.55%. В сравнение със същия период на 2004 г. нарастването на парите в обращение е по-ниско с 0.21 процентни пункта.

Общият брой на новите емисии банкноти¹ в обращение в края на септември 2005 г. е 243.9 млн. бр. на стойност 5503.6 млн. лв. От началото на 2005 г. нарастването на броя банкноти в обращение е с 15.2 млн. бр. (6.65%), а за период от една година броят на банкнотите в обращение се е увеличил с 25.5 млн. бр. (11.70%).

¹ Банкноти нови емисии – банкнотите от 1, 2, 5, 10, 20 и 50 лева, емисия 1999 г., и банкнота от 100 лева, емисия 2003 г.

Към 30.IX.2005 г. разменните монети² в обращение са 626.4 млн. бр. на стойност 87.7 млн. лв. От началото на 2005 г. нарастването на броя на разменните монети в обращение е със 71.8 млн. бр. (12.95%), а за период от една година броят на разменните монети в обращение е нараснал с 90.4 млн. бр. (16.87%).

Пари в обращение (млн. лв.)

	30.IX.2004	31.XII.2004	30.IX.2005	Изменение спрямо	
				30.IX.2004	31.XII.2004
Общо, в т.ч.:	4694.0	5020.2	5611.5	19.55%	11.78%
Банкноти нови емисии	4600.0	4924.5	5503.6	19.64%	11.76%
Разменни монети нови емисии	74.0	75.6	87.7	18.43%	15.91%
Банкноти стари емисии	13.9	13.9	13.8	-1.18%	-0.82%
Монети стари емисии	3.7	3.7	3.7	-0.02%	-0.01%
Възпоменателни монети	2.3	2.5	2.7.0	17.06%	8.69%

Делът на новите емисии банкноти е 98.08% от стойностния размер на парите в обращение. Спрямо началото на годината той е намалял с 0.01 процентен пункт, а спрямо края на септември 2004 г. е нараснал с 0.08 процентни пункта.

Делът на новите емисии разменни монети в стойностния размер на парите в обращение е 1.56%. Спрямо началото на годината той се е увеличил с 0.05 процентни пункта, а спрямо края на септември 2004 г. е намалял с 0.02 процентни пункта. Старите емисии банкноти и монети и възпоменателните монети са с общ дял от 0.36% от стойностния размер на парите в обращение.

Банкнотите стари емисии³ в обращение са на стойност 13.8 млн. лв. За период от една година от обращение са изтеглени 57.6 хил. бр. банкноти стари емисии на стойност 163.9 хил. лв.

Разменните монети стари емисии⁴ в обращение са на стойност 3.7 млн. лв., като за последните дванадесет месеца от обращение са изтеглени 73.9 хил. бр. стари монети на стойност 688 лв.

² Разменни монети нови емисии – от монетите от 1, 2 и 5 стотинки, емисии 1999, 2000 г.; 10, 20 и 50 стотинки емисия 1999 г.; 1 лев емисия 2002 г. и 50 стотинки, емисии 2004 г. и 2005 г.

³ Банкноти стари емисии – банкнотите от 10 000, 5000, 2000, 1000, 500, 200 и 100 лв. емисии от 1991 г. до 1997 г.

⁴ Разменни монети стари емисии – монетите от 10, 20 и 50 стотинки, 1, 2, 5 и 10 лева, емисия 1992 г., и 10, 20 и 50 лева, емисия 1997 г.

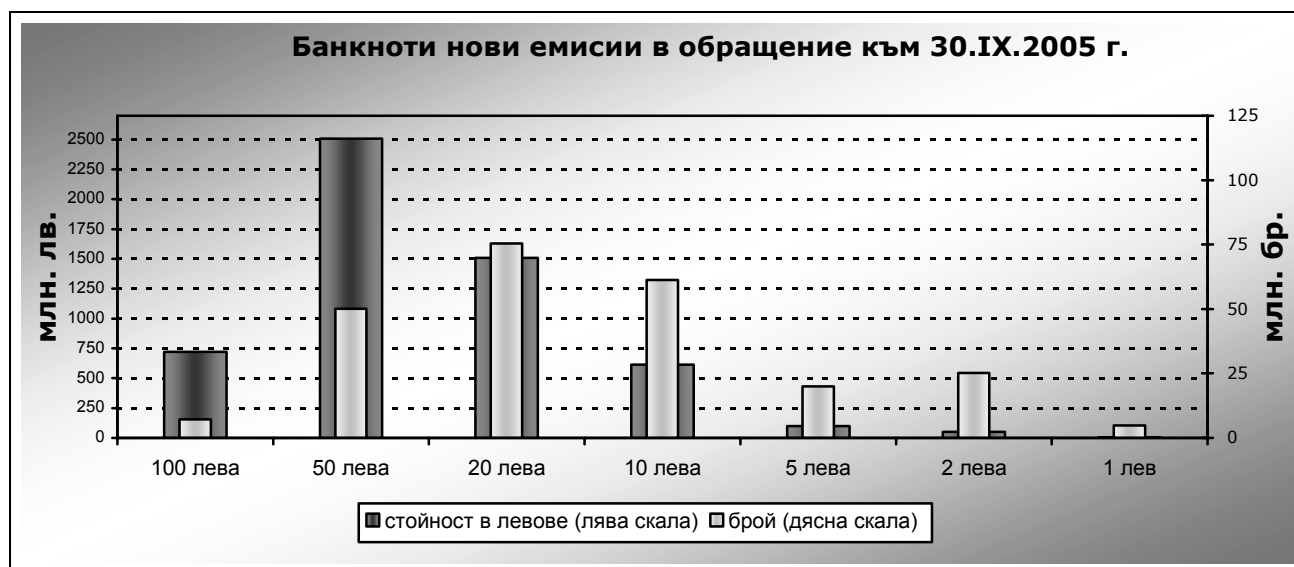
Стойността на възпоменателните монети⁵ нови емисии в обращение е в размер на 2.7 млн. лв.

Средната банкнота в обращение в края на септември 2005 г. е 22.57 лв. За първите девет месеца на 2005 г. средната банкнота в обращение е нараснала с 1.03 лв. – от 21.54 лв. в края на 2004 г. на 22.57 лв. в края септември 2005 г. Нарастването на средната банкнота в обращение за едногодишен период е с 1.50 лв. Основни фактори, влияещи върху нейното нарастване, са засиленото търсене на банкноти от по-големи купюри и подмяната на банкнотата от 1 лв. с монета.

Средната монета в обращение към 30.IX.2005 г. е 0.14 лв. и няма промяна в сравнение със септември 2004 г.

2. Структура на банкнотите и монетите в обращение

С най-голям дял в купюрния строеж на броя банкноти в обращение към 30.IX.2005 г. са банкнотите от купюри 10, 20 и 50 лева. Общо техният брой съставлява 76.58% от броя на банкнотите в обращение. Делът на купюрата от 20 лева в общия брой на банкнотите в обращение е 30.91%. От началото на 2005 г. нейният дял е нараснал с 1.28 процентни пункта, а за период от една година нарастването е с 2 процентни пункта. При дял в края на декември 2004 г. от 26.34% в края на септември 2005 г. делът на купюрата от 10 лева е намалел с 1.22 процентни пункта, а за период от една година намалението е с 0.80 процентни пункта. Купюрите от 50 лева са с дял 20.56% от общия брой на банкнотите в обращение. Делът им спрямо същия период на миналата година е намалел с 0.01 процентни пункта.

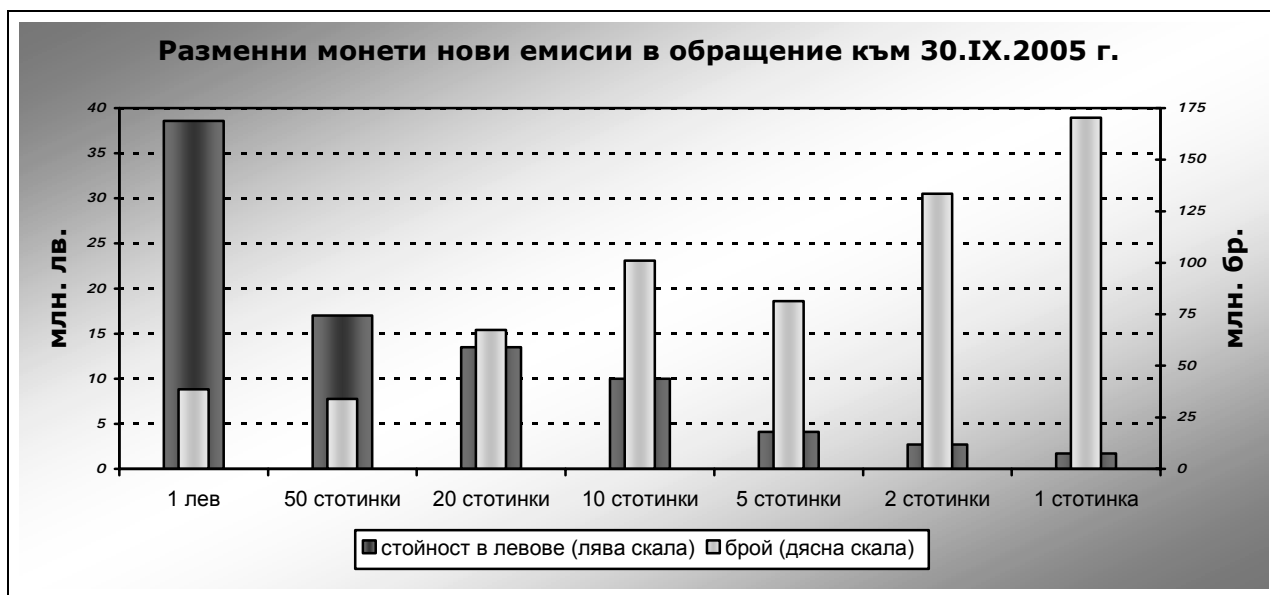

⁵ Възпоменателни монети нови емисии – монетите, емитирани от БНБ след 5 юли 1999 г.

Въпреки по-високия темп на нарастване на броя на банкнотите в паричното обращение като цяло през последната година и в частност от началото на 2005 г. може да се обобщи, че отделните купюри запазват относително постоянни дялове в общия брой на банкнотите в обращение. Изключение прави купюрата от 100 лева, която е емитирана покъсно (през 2003 г.). Увеличението на дела ѝ се компенсира от намалението на дела на купюрата от 1 лев, която постепенно се заменя от монета.

Делът на купюрите от 100 лева в общия брой на банкнотите в обращение в края на септември 2005 г. е 2.96 %. Сравнен със същия период на 2004 г., той е нараснал с 1.24 процентни пункта.

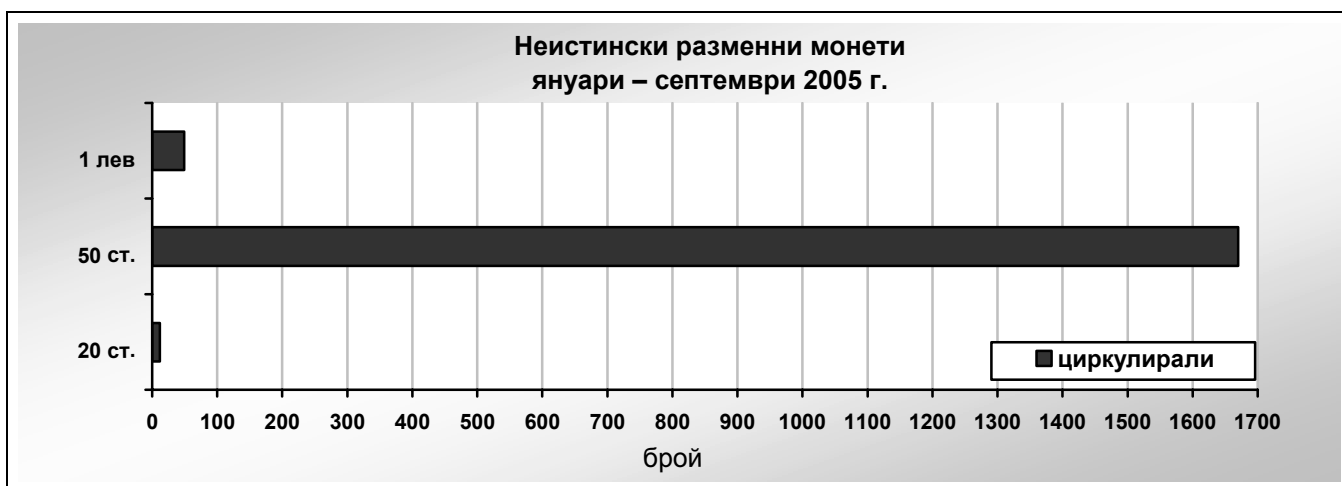
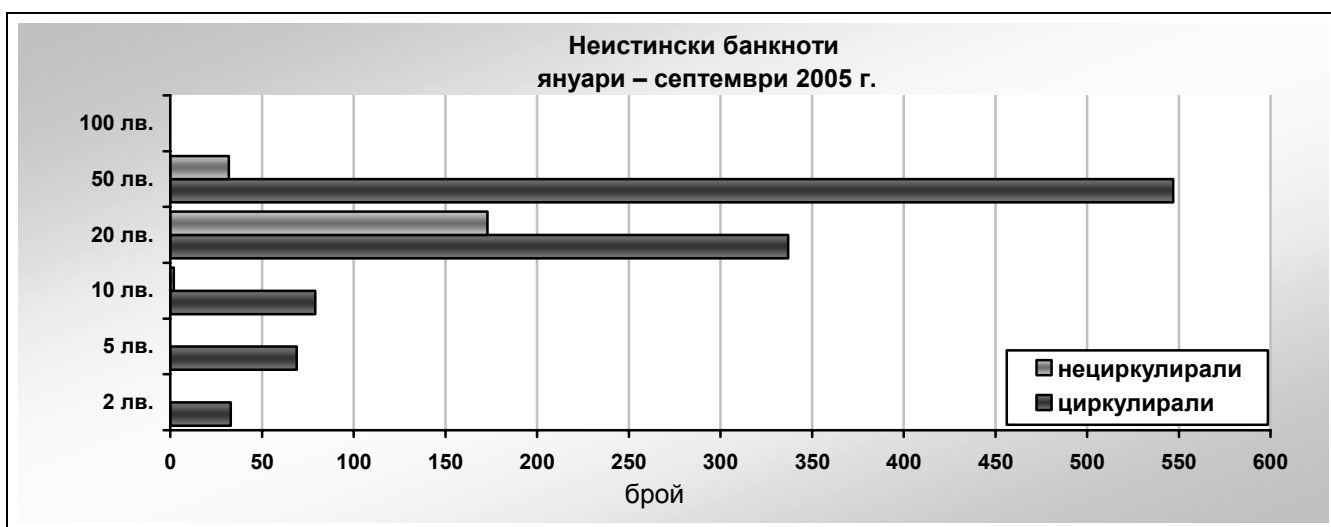
Най-голямо увеличение на броя монети в обращение бележи монетата от 1 лев. За период от една година броят на тази монета е нараснал със 7.3 млн. бр. (23.48%). По-голямото нарастване в сравнение с останалите номинали се дължи най-вече на продължаващата подмяна на банкнотата от 1 лев с монета. При останалите номинални стойности нарастването на броя им за едногодишен период е в границите от 7.83% за монетата от 20 стотинки до 19.36% при монетата от 1 стотинка. Както при банкнотите, броят на монетите по различни номинали също запазват относително постоянни дялове в общия брой монети в обращение независимо от абсолютното им количествено нарастване.

Банкнотите и разменните монети стари емисии през отчетния период не са законно платежно средство. Общият им дял в стойностния размер на парите в обращение е 0.32%.

II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети

От началото на 2005 г. са регистрирани 1272 броя неистински банкноти. От тях 207 броя са задържани преди прокарването им в паричното обращение, а броят на тези, влезли в паричното обращение, е 1065. В сравнение със същия период на предходната година общият брой на регистрираните неистински банкноти е намалял с 217, или с 14.57%. С най-голям дял от регистрираните неистински банкноти са с купюра от 50 лева (45.52%), следвани от купюра от 20 лева (40.09%). Регистрираните неистински банкноти от купюри 2, 5 и 10 лева са общо 183 бр. (14.39%).

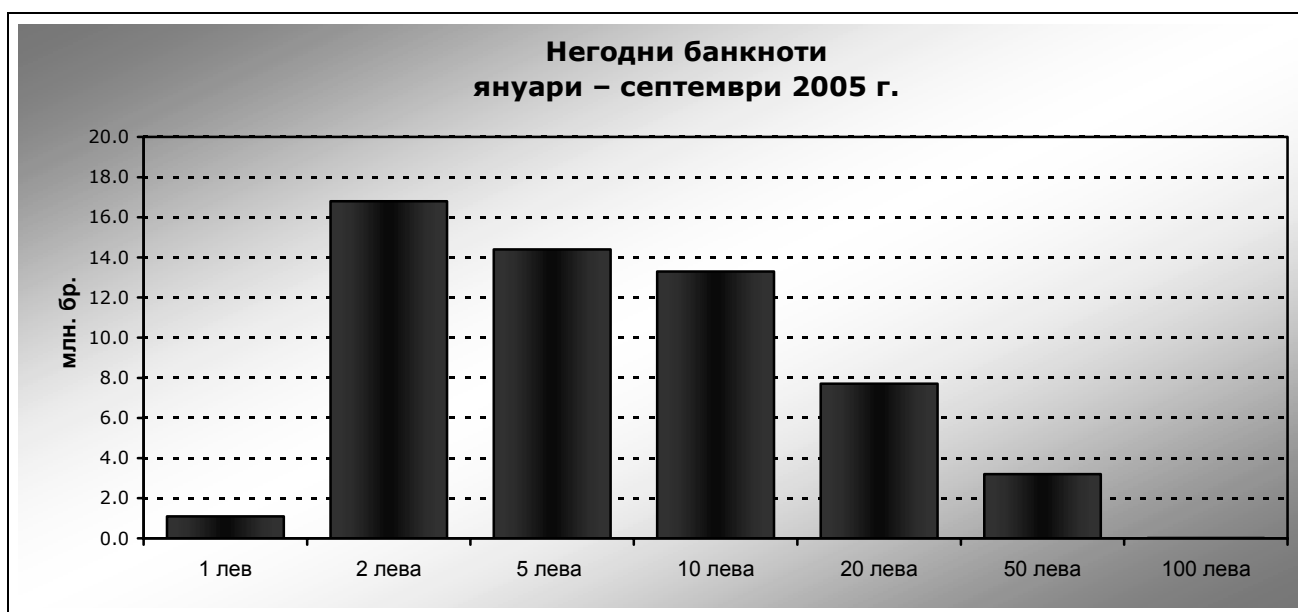
В изпълнение на функциите по извършване експертна оценка на чуждестранни банкноти и монети, задържани на територията на България, през деветте месеца на 2005 г. в Националния център за анализ на БНБ бяха регистрирани задържани неистински чуждестранни банкноти, както следва: 1525 бр. евро, 8645 бр. щатски долари и 83 бр.

банкноти от други чуждестранни валути. За същия период на 2004 г. са регистрирани и задържани 1545 бр. евро, 10 606 бр. щатски долари и 182 бр. банкноти от други чуждестранни валути.

III. Негодни банкноти и разменни монети⁶

От началото на 2005 г. до края на септември общият брой на банкнотите, отделени като негодни в резултат на обработката им, е 56.5 млн. бр. В сравнение със същия период на миналата година те са по-малко с 4.2 млн. бр. (6.97%).

По-голямо е количеството на отделени негодни банкноти с купюри от 2, 5 и 10 лева. Това са и купюрите банкноти с най-голяма циркулация в обращение и през касите на БНБ. По-честото им използване в разплащанията на дребно обосновава и по-високата им степен на износване и необходимостта от подмяна.

При обработката на разменни монети през деветте месеца на 2005 г. като негодни са отделени 0.1 млн. бр. Те са с 0.05 млн. бр. (70.45%) повече в сравнение със същия период на 2004 г.

⁶ Това е броят на банкнотите и разменните монети, които през отчетния период са оценени от БНБ като негодни и подлежат на унищожаване.

**Негодни разменни монети
януари – септември 2005 г.**

